

geworden. weißt du? Aber ich hab zu spät angefangen mit dem Klavierspielen” [8, с. 98].

Умовне: *Wenn ich mit dem Klavierspielen nicht zu spät angefangen hätte, wär ich Konzertpianist geworden.* Каузальне: *Ich bin kein Konzertpianist geworden, weil ich mit dem Klavierspielen zu spät angefangen habe.*

Кількість умовних конструкцій, виражених за допомогою НФС зі сполучником *aber*, складає 21 і становить 4,46% від загальної кількості прикладів вираження ірреальної умови надфразною єдністю. Наведемо отримані кількісні результати дослідження структурних моделей ірреальних умовних конструкцій, виражених надфразною єдністю, у таблиці.

Таблиця 1

Частотні характеристики структурних моделей ірреальних умовних конструкцій, виражених НФС

Структурна модель / варіант	К-ть прикладів	Відношення до загальної кількості прикладів (%)
Варіант 2.5.1.: S + P Konj. II / Ind. S + P Konj. II	168	7,63
Варіант 2.5.2.: S + P Konj. II / Ind. Das / es + P Konj. II	180	8,17
Варіант 2.5.3.: S + P Konj. II / Ind. Dann + P Konj. II + S	48	2,18
Варіант 2.5.4.: S + P Ind. Sonst + P Konj. II + S	51	2,32
Варіант 2.5.5.: S + P Konj. II. Aber + P Ind. / Konj. + S	21	0,95
Загальна кількість НФС (модель 2.5.: S + P Konj. II / Ind. (M) P Konj. II + S)	468	21,25

Значне кількісне представництво непрототипічних конструкцій зі значенням ірреальної умови, надфразних єдностей зокрема, в сучасній німецькій мові дозволяє припустити, що, через функціонування в таких конструкціях форми Кон'юнктив як одного з актуалізаторів умовного зв'язку, вони характеризуються більшою продуктивністю порівняно з конструкціями, що виражають реальну умову. Це, в свою чергу, зумовлює необхідність подальшого розгляду зазначеного феномену як окремого об'єкту дослідження в межах ірреальних умовних конструкцій.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ляпон М. В. Смысловая структура сложного предложения и текст (к типологии внутртекстовых отношений) / М. В. Ляпон. — М. : Наука, 1986. — 200 с.
2. Падучева Е. В. Анафорическое отношение / Е. В. Падучева // Языкознание. Большой энциклопедический словарь / гл. ред. В. Н. Ярцева. — 2-е изд. — М. : Большая Российская энциклопедия, 2000. — С. 32.
3. Типология условных конструкций : монография / [отв. ред. В. С. Храковский]. — С.-Пб. : Наука, 1998. — 584 с. — Библиогр.: с. 555—565.
4. Шевякова В. Е. Сверхфразовое единство / В. Е. Шевякова // Языкознание. Большой энциклопедический словарь / гл. ред. В. Н. Ярцева. — 2-е изд. — М. : Большая Российская энциклопедия, 2000. — С. 435.
5. Bieler M. Der Mädchenkrieg / Manfred Bieler. — Hamburg : Hoffmann und Campe Verlag, 1975. — 591 S.
6. Claßen A. Last Minute / Andrea Claßen. — München : Ullstein, 2001. — 324 S.
7. Doutine H. Die Meute / Heike Doutine. — München : C. Bertelsmann Verlag GmbH, 1979. — 572 S.
8. Grube T. Schau mir bloß nicht in die Augen / Tina Grube. — München : Der Blanvalet Verlag, 1999. — 381 S.
9. Heinrich H. J. Kein Stein wird auf dem anderen bleiben / H. J. Heinrich. — München : Droemersch Verlaganstalt Th. Knauer Nachf., 1987. — 574 S.
10. Rönckendorff E. Ein Familientreffen / Edda Rönckendorff. — Bern und München : Scherz Verlag, 1988. — 288 S.
11. Schrobsdorff A. Die kurze Stunde zwischen Tag und Nacht / Angelika Schrobsdorff. — München : Deutscher Taschenbuch Verlag GmbH & Co. KG, 1978. — 509 S.
12. Schwarz M. Indirekte Anaphern in Texten: Studien zur domänen gebundenen Kohärenz im Deutschen / Monika Schwarz. — Tübingen : Niemeyer, 1998. — 174 S.
13. Sprachwissenschaft : ein roter Faden für das Studium / [Patrick Brandt, Daniel Dettmer, Rolf-Albrecht Dietrich, Georg Schön]. — Köln : Böhlau Verlag GmbH, 1999. — 374 S.

Лопушанська О. М.
(Дрогобич)

ОСОБЛИВОСТІ АВСТРИЙСЬКОГО МОВНОГО ВАРІАНТУ В НІМЕЦЬКОМОВНИХ ПЕРЕКЛАДАХ ВІЛЬГЕЛЬМА ГОРОШОВСЬКОГО

На основі німецькомовних перекладів В. Горошовського в статті розглядаються особливості австрійського варіанту німецької мови; проводиться диференціація на лексичні, семантичні та граматико-стилістичні особливості.

На материале немецкоязычных переводов В. Горошовского в статье рассматриваются особенности австрийского варианта немецкого языка; делается дифференциация на лексические, семантические та граматико-стилистические особенности.

In the article on the basis of the V. Horoshovskyi's german translations we have considered the peculiarities of the austrian variant german language, carried out the differentiation between lexical, semantical and grammatical and stylistic peculiarities.

Останнім часом в галузі лінгвістики зростає інтерес до вивчення територіальної та соціальної варіативності мов. Проблема національних варіантів німецької мови як мови багатофункціональної („polyfunktionale Sprache“) висвітлюється у численних наукових розвідках як вітчизняних, так і зарубіжних вчених (Домашнев А. И., Федоров А. В., Аммон У., Візінгер П., Кречмер П., Полленц П. та ін.). Науковці звертають свою увагу здебільшого на відхід від вивчення абстрактної, ідеальної, в дійсності неіснуючої мови, незалежно від її конкретного національного наповнення. Спільною ознакою різних дослідників можна виділити те, що такий варіант мови виявляється, як правило, у соціумах із окремим адміністративним статусом, найчастіше в окремих державах [1, 34].

Оскільки перекладацька діяльність В. Горошовського здійснювалась на теренах Австрії (колишньої австро-угорської імперії), то і результати його праці позначені своєрідними особливостями, характерними лише мові даного народу. **Мета** даної статті полягає у висвітленні своєрідностей перекладацького методу В. Горошовського, які охоплюють спектр вживання перекладачем мовних одиниць австрійського характеру. **Об'єктом** дослідження є особливості австрійського варіанту німецької мови, а **предметом** аналізу – специфіка використання австріцизмів у німецькомовних перекладах. **Матеріалом** для статті послужили українські першоджерела в німецькомовних версіях В. Горошовського.

Німецька мова виступає своєрідною „архісистемою“, яка поділяється на кілька функціональних підсистем, котрі відрізняються своєю територією поширення. Вона виступає не лише територіально варіативною, а й національно негомогенною. Таким чином, німецька мова становить своєрідну архісистему, „кореляційну ієрархію“, яка включає в себе часткові мікросистеми (німецька у ФРН, австрійська, швейцарська і т.п.) [4,10]. Дані мікросистеми суттєво відрізняються від територіальних, соціальних, групових діалектів та інших форм існування мови. Така особливість розвитку цих мов зумовила їх характер як полінаціональних і поліцентричних, тобто таких, які відносно автономно розвивають свою систему, а значить формують стандартну норму у рамках нації та держави [11, 2-3; 22, 198-218; 23,15-27; 24, 13].

Причину австрійського національного мовного варіанту німецької мови, як вважає А.І. Домашнев, можна пояснити через взаємодію літературних норм на основі різних споріднених діалектів; через міграцію носіїв єдиної стандартної мови і зміну умов її існування; та через розпад єдиного „комунікативного колективу“ [4, 17-18].

Важливим елементом національного мовного варіанту виступає його комплексна внутрішня структура, наявність різноманітної стратифікації. Крім того, йому притаманна стилістична диференціація, обов'язковість та ієрархічна структура, а також надрегіональність та історична традиція [10, 18]. Кожний національний мовний варіант, подібно до окремої мови, повинен мати набір як форм існування, так і репертуар функціональних стилів і підстилів, усну і писемну реалізацію, а також виконувати основні функції гомогенної мови. Інакше кажучи, „національний варіант відтворює соціально-функціональну модель будь-якої самостійної національної мови“, а точніше, „формує власну соціофункціональну модель“ [3, 82]. Щодо спорідненості варіанту із літературною мовою як соціально-історичною категорією, то тут їх співвідношення дещо складніші. Дотепер традиційно і справедливо вважалося, що стандартна літературна мова у межах національної держави є формою існування із „найширшим колом завдань суспільного й культурного характеру... Вона зберігає у змістовій сфері досвід, знання, сприйняття, спосіб мислення, цінності й почуття цілої мовної спільноти“ [10, 17]. Національна нормативна кодифікація австрійського варіанту закладена в „Österreichisches Wörterbuch“ [21], якого взято за основу визначення австріцизмів серед загальнонімецької лексичної системи. Додатковим джерелом можуть послужити останні видання універсального словника німецької мови „Duden. Deutsches Universalwörterbuch“ [12], в якому наведені численні мовні одиниці із позначками „österr.“ чи „schweiz“.

Оскільки перекладацька діяльність В. Горошовського здійснювалась на теренах Австрії (колишньої австро-угорської імперії), то і результати його праці позначені своєрідними особливостями, характерними лише мові даного народу.

Розглядаючи процес формування австрійського мовного варіанту, слід взяти до уваги низку лінгвістичних чинників, зокрема особливості південно-німецьких діалектів та унікальних мовних контактів і взаємовпливів, насамперед слов'янських, зразки яких зустрічаються в перекладах

В. Горошовського, як в наступному прикладі: „Отак, **хрін** його знає, за що й посварилися...“ [5, 29] – „So-so, weiß **der Kren**, warum sie miteinander in Streit geraten waren“ [17, 185].

Аналіз мовного матеріалу перекладів В. Горошовського показує, що перекладач неодноразово послуговується мовними одиницями австрійського призначення. Австрійський вчений Р. Шродт зауважує, що „певні своєрідності стосуються всіх мовних рівнів, проте експліцитно виражені вони в лексиці, а найменш наявні в граматичній системі“ [24, 13], бо їй не властива культурна специфіка. Корпус проаналізованих особливостей австрійського мовного варіанту, вжитих В. Горошовським, засвідчує, що найбільшу частку серед усіх інших (семантичних та граматичних) складають лексичні своєрідності.

Лексичні особливості австрійського мовного варіанту в перекладах В. Горошовського експресивно виражені при відтворенні низки реалій, коли, послуговуючись аналогами австрійського узусу, перекладачеві вдалось зберегти колорит нашого народу і якнайповніше розкрити німецькомовному читачеві семантику лексем: „Я не хочу хліба, я хочу **кулешику!** – не згоджувався хлопець“ [2, 278] – „Ich mag kein Brot, ich will **Kolescha (Polenta)**!“ widersprach der Knabe“ [14, 430]; („Polenta“, f – Maisgrieß, Maismehl; Speise daraus [21, 451]). Неодноразово перекладач вдається до використання окремих лексем чи виразів, фіксованих австрійським узусом та їх загальнонімецькими корелятами, які часто рівноправно і факультативно вживаються в мовленні. Так, наприклад, для позначення денотата „вишня“ у німецькій мові існують назви „die Sauerkirsche“ і „die Weichsel“, тоді як в Австрії поширеним є друге значення, використання якого спостерігається у всіх випадках перекладу даної лексеми: „Nur hie und da steht eine schlangenhalsige **Weichsel**“ [19, 76]; „Leg zur Ruh' mich in einem **Weichselgarten** drinnen“ або „Wo soll ich denn **Weichselbäume** hemehtmen“ [19, 106-107] та ін. А. І. Домашнев в окрему групу виділяє так звані власне австріацизми, функціонування яких в літературній мові Австрії не співвідноситься із використанням в швейцарському чи баварському ареалах [4, 75]. Національно забарвленим в австрійській лексиці є, наприклад, прислівник heur: „На його щастя **цього року** не вилізло більше“ [6, 351] – „Zu seinem Glück waren **heuer** nicht mehr ausgekrochen“ [18, 31]; проте в перекладах паралельно використовується адвербіальна група німецького варіанту – in diesem Jahr. Аналогічною є позиція перекладача із часто вживаною австрійською лексемою „der Erdapfel“, на противагу німецькомовній „die Kartoffel“: „Zu Hause werden sie inzwischen die **Erdäpfel** aufgegessen haben!“ [13, 38]; „(...) kochte für die Kinder **Erdäpfel**“ [25, 67] та ін. Творчий підхід В. Горошовського проявляється у доборі адекватних лексем-австріацизмів на позначення „відкритої посудини“, залежно від свого призначення: „das Melkschaff“ [9, 358], „das Mehlschaff“ [13, 35]. Особливістю перекладацького методу В. Горошовського слід вважати створення оказіональних неологізмів, тобто введення нових не зафіксованих у німецькомовних словниках слів, яких можна віднести хіба що до місцевого (віденського) діалекту, що відбувається шляхом тлумачення, калькування та може містити елементи транскрипції: „die hohe graue Mütze von **Reschetplower Pelz**“ [20, 648]; „beinahe nackte Judenjungen mit „**Zidakeln**“ (rituelles Gewandstück) über der Brust und mit **Käppchen** auf den Köpfen“ [19, 75]. Максимально зрозумілим для німецькомовної аудиторії є іменник „das Mädal“, часте вживання якого в перекладах є не випадковим, адже в Австрії це слово в значенні „das Mädchen“ відноситься до літературно-розмовної мови: „Sieh her, wie die **Mädels** dir zuzwinkern!“ [19, 104]. Низку інших лексем-австріацизмів наведемо в наступних прикладах: „Doch der Vater kam nicht zum **Nachtmahl**“ [9, 358]; „Gelbe Lichtflecke zitterten an den Wänden und **am Plafond**“ [16, 149].

Семантичні особливості. Відмінності німецької мови в Австрії стосуються не тільки вживання певних спільних для німців та австрійців слів, але й зачіпають відношення системи номінації та семантичної структури слів. Цікавим у перекладі В. Горошовського є вживання іменника „das Häferl“: „Hala aber schluckt und gibt sie ins **Häferl**“ [14, 454], який відповідає німецькому „der Topf“. Виходячи із багатозначності вказаної лексеми в австрійському узусі, перекладач вдало застосував діалектичну форму даного іменника „der/das Häfen“. Емоційно-експресивний характер цієї та й інших мовних одиниць забезпечено використанням властивого лише австрійській мові суфікса –erl, якому не завжди притаманна сема здрибнілості: „Doch wie absichtlich (...) begann der **Stierl** zu springen – tjup! tjup! und zu winseln“ [26, 239]. Семантичні розбіжності спостерігаються при відтворенні україномовної лексеми „хустина“, на позначення якої в німецькій мові існує відповідний денотат – „das (Taschen)Tuch“. Проте перекладач схиляється до австрійського варіанту даної одиниці – „das Sacktuch“: „Згадав, що в нього є хустка“ [2, 256] – „Da fiel es ihm ein, dass er ein **Sacktuch** bei sich hatte“ [13, 47]. Цілком виправданим у перекладах В. Горошовського слід вважати вживання іменника „die Gasse“, який має подвійне значення: „провулок“, а в австрійсь-

кому ареалі „бічна вулиця в населеному пункті“: „Böse Menschen durchstreifen jetzt immerwährend die Gassen“; „Auf die Gasse gehen Sie nicht hinaus (...)“ [16, 146].

Граматико-стилістичні особливості. Аналіз особливостей австрійського мовного варіанту даної групи на матеріалі перекладів В. Горошовського обмежується кількома зауваженнями. При структурній спільності словоформ та ідентичності лексичного значення можна виділити певні розбіжності в граматичному роді іменників, наприклад, „der Polster“ (авс.) – „das Polster“ (нім.). Вживаючи дану лексему ще у 18ст. первісно територіально у чоловічому і середньому родах, під впливом ареального узусу в Австрії закріпилась вона у формі чоловічого роду, а в німецькій відповідно – середнього [4, 101]. В. Горошовський послуговується саме австрійською формою: „Тихович хотів винести йому свою подушку“ [5, 226] – „Tychowytsch wollte ihm seinen Polster hinaus-tragen“ [17, 77].

Граматичною особливістю австрійського мовного варіанту є утворення імперативу 2-ї особи однини без закінчення –е, тоді як в німецькому вживанні в певних випадках воно є обов'язковим. У перекладах В. Горошовського дієслова даної часової форми тяжіють до австрійської форми (хоч зустрічаються й паралельні форми), як в наступному прикладі: „Während des Gebetes aber **behalte** das heilige Brot im Mund, **verbring** es dann in einem Tüchlein, **geh** mit der Büchse ins Waldesdickicht und **bind** es an einer Eiche fest, **zähl** dann dreißig Schritte gegen Westen ab und **schuess** ohne dich viel umzusehen (...)“ [19, 133].

До розбіжностей австрійського варіанту німецької мови слід віднести своєрідні особливості керування дієслів; частотним у В. Горошовського становить вживання дієслова „sich erinnern (G)“, на противагу німецькому варіанту „sich erinnern an (A)“: „Ось її очі...“ [7, 45] – „Ich erinnere mich dieser Augen...“ [15, 107].

Очевидно, лише під впливом віденського діалекту у В. Горошовського сформувалися певні тенденції щодо вживання деяких прийменників, семантично відмінних від німецькомовних, які в словнику австрійського мовного варіанту не зафіксовані як літературні. Зокрема, цікавим є прийменник „am“, якого перекладач вживає замість „auf“: „Одного разу лежить він уночі з жінкою на полу (...)“ [2, 254] – „Eines Nachts liegt er mit der Frau **am** Fußboden“ [13, 42]. Як зазначають деякі австрійські науковці, прийменник auf вживається на позначення напрямку руху вгору, відповідно an – коли дія спрямована вниз [Цит. за: 4, 114]. Тому доречно вжита в перекладі дана форма прийменника підкреслює цілеспрямований вибір перекладачем одиниць суто австрійського характеру.

Як бачимо, німецькомовні переклади В. Горошовського рясніють австрійськими вкрапленнями, що полягають здебільшого в лексико-семантичних розбіжностях. Таку позицію перекладача могли зумовити вплив середовища, в якому він діяв, та орієнтація на тогочасних читачів.

Перспектива подальшого дослідження полягає насамперед в ґрунтовному теоретичному вивченні питання національних варіантів сучасної німецької мови в контексті аналізу німецькомовних перекладів нашої літератури.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гак В.Г. Проблема соотношения между родственными языками в функциональном аспекте // Типология сходств и различий близкородственных языков. – Кишинев: Штиинца, 1976. – С 32 – 40.
2. Грінченко Б. Твори. – В 2-х томах. – К.: Вид-во АН УРСР, 1963. – Т.2. – 603с.
3. Домашнев А. И. Основные черты полинациональных языков // Литература. Язык. Культура. – М.: Наука, 1986. – С. 74 – 96.
4. Домашнев А. И. Современный немецкий язык в его национальных вариантах. – Л.: Наука, Ленингр. отделение, 1983. – 231с.
5. Коцюбинський М. Твори. – В 3-х томах. Т.1. – К.: Дніпро, 1979 – 318с.
6. Лепкий Б. Вибране. – Львів: Світ, 1990. – 183с.
7. Яцків М. Новели. – Львів, 1956. – 60с.
8. Ammon U. Die deutsche Sprache in Deutschland, Österreich und der Schweiz: Das Problem der nationalen Varietäten. – Berlin / New York, 1995. – 575 S.
9. Borduljak T. Erhalte, Herr, die Kuh gesund // Ruthenische Revue. – 1905. – Jg.3. – Nr. 14. – S. 356 – 360.
10. Braun P. Tendenzen in der deutschen Gegenwartssprache: Sprachvarietäten. – Stuttgart / Berlin / Köln / Mainz : Verlag W. Kohlhammer, 1979. – 260 S.
11. Clyne M. Die österreichische Nationalvarietät des Deutschen im wandelnden internationalen Kontext // Mohr R (hrsg.) Internationale Arbeiten zum österreichischen Deutsch und seinen nachbarsprachlichen Bezügen. – Wien: Verlag Holder-Pichler-Tempsky, 1993. – S. 1 – 7.
12. Duden. Deutsches Universalwörterbuch. Dudenverlag, Mannheim-Leipzig-Wien-Zürich, 1996. – 1816s.
13. Hrinčenko B. Hunger // Ukrainische Erzähler. Ausgewählt und übersetzt von W. Horoschowski. – Prag. – 1909. – S. 31-57.

14. Hrinchenko B. Schwesterchen Hala // Ruthenische Revue. – 1905. – Jg. 3. – Nr. 17 – 18. – SS. 428 – 431; 453 – 456.
15. Jatzkiv M. Der Kampf mit dem Kopf. Aus dem Ukrainischen übersetzt von W. Horoschowski // Ukrainische Rundschau. – 1910. – Jg. 8. – Nr. 3. – S. 106 – 115.
16. Kocjubynskij M. Ihr Gelächter // Ukrainische Rundschau. – 1906. – Jg. 4. – Nr. 4 – 5. – SS. 146 – 152; 187 – 193.
17. Kocjubynskij M. Pro bono publico. Novellen von M. Kocjubynskij. Autorisierte Übersetzung aus dem Ukrainischen von W. Horoschowski. – Wien. – 1909. – 297s.
18. Lepkyj B. Der Gänseub // Ukrainische Rundschau. – 1907. – Jg. 4. – Nr. 1. – S. 31 – 36.
19. Lewickyj I. Vom Fischer Panas Krut // Ruthenische Revue. – 1905. – Jg. 3. – Nr. 3 – 4 – 5. – SS. 75 – 80; 101 – 111; 133 – 136.
20. Myrnyj P. Die Feldfee // Ruthenische Revue. – 1904. – Jg. 2. – Nr. 23 – 24. – SS. 647 – 652; 668 – 672.
21. Österreichisches Wörterbuch. 39. Auflage (Neubearbeitung, mit den neuen amtlichen Regeln). – Wien, Verlag Jugend und Volk, 2001. – 984s.
22. Polenz P. Nationale Varianten der deutschen Hochsprache // Zeitschrift für germanistische Linguistik, 1987. – N. 15. – S.101 – 103.
23. Reiffenstein I. Deutsch in Österreich // Tendenzen, Formen und Strukturen der Deutschen Standardsprache nach 1945. – Marburg, 1983. – S. 15 – 27.
24. Schrodt R. Nationale Varianten, areale Unterschiede und der „Substandard“: An den Quellen des Österreichischen Deutsch // Österreichischen Deutsch und andere nationale Varietäten plurizentrischer Sprache in Europa. – Herausgegeben von Rudolf Muhr und Richard Schrodt, Verlag Holder-Pichler-Tempsky, Wien, S. 12 – 40.
25. Stefanyk W. Die Neuigkeit // Ukrainische Rundschau. – 1906. – Jg. 4. – Nr. 2 – S. 66 – 69.
26. Swydneykyj A. Der Schüler. Aus dem Ukrainischen übersetzt von W. Horoschowski // Ruthenische Revue. – 1905. – Jg.3. – Nr. 9. – S. 235 – 239.

Макарук Л. Л.
(Луцьк)

ПІКТОГРАМНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ В АНГЛОМОВНОМУ МАС-МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ

У статті проаналізовано невербальні писемні засоби комунікації, що функціонують на шпальтах сучасних англомовних періодичних видань з врахуванням їхньої соціокультурної значимості. Звернуто увагу на те, що такі одиниці впливають на формування структури часописів та відображають національні традиції організації засобів масової інформації.

В статье проанализированы невербальные письменные средства коммуникации, которые функционируют на страницах англоязычных периодических изданий с учетом их социокультурной значимости. Обращено внимание на то, что такие единицы влияют на формирование структуры газет и журналов целиком и отображают национальные традиции организации средств массовой информации.

This article deals with analysis of written non-verbal devices that occur in modern English press. The study is done taking into consideration their social cultural importance. A special attention has been devoted to the fact that non-verbal devices influence upon the structure of newspapers and journals and reflect national traditions of mass-media text organization.

Одним із найскладніших та водночас найцікавіших дискурсів, який постійно перебуває у центрі уваги багатьох вчених, є мас-медійний. Підтвердженням цього факту служать лінгвістичні дослідження, проведені у різноманітних напрямках: психолінгвістичному, когнітивному, семіотичному, лінгвопрагматичному, культурологічному, тощо. Серед провідних вітчизняних та зарубіжних вчених, які займаються цією проблемою, слід назвати Г. Г. Почепцова, О.І. Чередніченка, Т. Г. Добросклонську, М. М. Володіну, Г. Я. Солганика, О. О. Леонтьєва, А. Белла, Т. ван Дейка та ін.

Однак, соціальні зміни, удосконалення та постійна трансформація інформаційних процесів модифікують засоби масової комунікації, що, в свою чергу, зумовлює необхідність у постійному дослідженні різноманітних елементів, які їх наповнюють, з точки зору багатьох галузей мовознавства, чим і пояснюється **актуальність** обраної теми.

Завдання статті – охарактеризувати невербальні засоби, які використовуються у ЗМІ та входять до структури періодичних видань, зосередивши увагу на соціокультурному аспекті їхнього функціонування, визначити фактори, які зумовлюють їхній вибір та призначення.

Мета роботи – проаналізувати піктограми та ідеограми, що трапляються у періодичних виданнях з врахуванням національних традицій, соціальних та культурних факторів.

Предметом цієї розвідки є роль соціокультурних факторів у формуванні структури мас-